

KONINKLIJKE ACADEMIE VOOR
NEDERLANDSE TAAL- EN LETTERKUNDE

Koningstraat 18
9000 GENT

VIJFJAARLIJKSE PRIJS VAN DE KONINKLIJKE ACADEMIE VOOR NEDERLANDSE
TAAL EN LETTERKUNDE VOOR PROZA 2006 (PERIODE 2001-2005)

De Fondsprijzen ‘nieuwe stijl’ van de Academie heten voortaan nominaties. Ze worden elk jaar toegekend aan een of meerdere werken in elk van de vijf genres waarvoor de Academie om de vijf jaar een prijs uitreikt. Uit deze nominaties wordt dan afwisselend de vijfjaarlijkse prijs van de Academie voor essay, podiumteksten, studie van oudere Nederlandse taal, literatuur en cultuur, poëzie, en proza gekozen.

De eerste vijfjaarlijkse prijs voor proza 2006 omvat de periode 2001-2005.

De beoordelingscommissie bestond uit Hugo Brems, Paul Haderman, Marcel Janssens, Anne Provoost en Hendrik van Gorp, allen leden van de Academie.

A. Nominaties

Nominatie **Arthur Merghelynck 2003** (periode 2001-2002): **De kameleon** (2001) van Paul Claes

Door een geslaagd “mimicry”-proces weet de auteur zich in te leven in de fictieve autobiografie van een historische figuur, ‘le chevalier d’Eon’, van wie overigens echte mémoires zijn bewaard, en die net voor de Franse revolutie zijn hermafroditische persoonlijkheid in dienst stelde van een diplomatieke carrière als spion. Met een verbluffend mengsel van eruditie, humor en verbeelding hangt Paul Claes in een vlotte, klassieke stijl een overtuigend tijdsbeeld op. Hij blijft de lezer tot het einde toe boeien door de aaneenschakeling van allerlei disparate, vaak leuke, psychologisch verhelderende scènes, die samen nochtans een dynamische, stevig gebouwde intrige uitmaken.

Nominatie **Beernaert 2005** (periode 2003-2004): **Het onverwachte antwoord** (2004) van Patricia De Martelaere

'Het onverwachte antwoord' is een verrassende, intrigerende roman die in een uitzonderlijk evenwicht van intellect en zintuiglijkheid tegelijk een “queste” naar kosmische liefde onderneemt en daar de objectieve onbereikbaarheid van vaststelt. De in zich gesloten voorstellingswerelden van 5 vrouwen die elk apart op eenzelfde man verliefd zijn, worden hier zonder sentimentaliteit maar ook zonder psychologisch of filosofisch jargon in hun individuele beperktheid naast elkaar gesteld. Het defectgevoel dat met een contrast tussen ideaal en werkelijkheid gepaard gaat mondt “onverwacht” uit op een amor fati, op een hartstochtelijke aanvaarding van het leven, ook van de negatieve of zelfs mortalistische aspecten ervan. Een knap en stijlvol geschreven boek, dat tot nadenken stemt.

Nominatie Beernaert 2006 (periode 2005): **De engelenmaker** (2005) van Stefan Brijs
In deze lijvige maar fascinerende roman tast Stefan Brijs op intrigerende wijze en wars van moralisme de grenzen af van roddel en waarheid, bijgeloof en wetenschap, goedheid en kwaad, leven en dood. Hij weet binnen het verhaal over de 'kloon'-activiteiten van dokter Hoppe, die na een dubieuze universitaire loopbaan in een Limburgs grensdorpje aan het Drielandpunt met een drieling een verborgen leven leidt, een sfeer van beklemming en bevreemding op te roepen die de lezer blijft beroeren. Het is een krachttoer van Brijs dat hij met een vlijmscherp psychologisch doorzicht de figuur van Hoppe, hoe angstaanjagend zijn charlatanesk geëxperimenteer ook is en hoe wreed de afwikkeling van de intrige, toch een zekere menselijke sympathie weet mee te geven en de grens tussen norm en afwijking op de helling zet.

Nominatie Van de Woestijne 2006 (periode 2001-2005): niet toegekend

Nominatie Baekelmans 2006: thema: zee, haven, scheepvaart etc. (periode 2001-2005): **De nieuwe man** (2003) van Thomas Rosenboom
Zoals in vroegere bekroonde romans (Gewassen vlees, 1994 en Publieke Werken, 1999) heeft Thomas Rosenboom, in zijn onnavolgbare archaisch aandoende maar erudiete en rijke schrijfstijl, met De nieuwe man een verhaal gebracht over een held die door overschatting geleidelijk aan in een antiheld verandert. Het gaat hier om de scheepsbouwer Berend Bepol die bij het Groningse Damsterdiep in de jaren twintig van de vorige eeuw de neergang van de scheepsbouw denkt te kunnen keren via het huwelijk van zijn enige dochter met zijn meesterknecht Niesten. Deze 'nieuwe man' is in de werkelijke zin van het woord de antagonist van de hoofdfiguur, een doener en zwijger, die echter bewust/onbewust door Bepol gecounterd wordt. De nieuwe man is een verhaal waarin het psychologisch solipsisme, via beklemmende observaties van 'de ander', op stilistisch meesterlijke manier getekend wordt.

Nominatie Barbier 2006: historische roman (periode 2001-2005): **De plaag: het stille knagen van schrijvers, termieten en Zuid-Afrika** (2001) van David van Reybrouck
Een onderzoek naar vermeend plagiaat door Maurice Maeterlinck van de Zuid-Afrikaanse schrijver Eugène Marais is de aanleiding tot een verhaal waarmee de debuterende cultuurhistoricus David van Reybrouck de lezer op zijn elan meeneemt op een tocht door de Zuid-Afrikaanse maatschappij. Een fascinerend, helder geschreven verhaal over hoe de schrijver, hoe eigenlijk ieder van ons, omgaat met het verleden. Een verhaal als een termietenhoop met prachtige zandkorrels dat de lezer als een tweede schrijver meesleept in een zoektocht naar de complexiteit van Zuid-Afrika toen en nu. De plaag is een voorbeeld van non-fictie die spannende en betekenisvolle literatuur wordt, een nominatie meer dan waard.

Nominatie Sleeks 2006: novellenbundel (periode 2001-2005): niet toegekend

B. Vijfjaarlijkse prijs voor proza van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde

Uit deze nominaties diende de beoordelingscommissie de laureaat te kiezen die de **VIJFJAARLIJKSE PRIJS VAN DE ACADEMIE** in ontvangst mag nemen.

De vijfjaarlijkse prijs voor Proza van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde gaat naar een werk dat zowel qua spankracht als inhoud de beoordelingscommissie heeft weten te bekoren. De laureaat **Stefan Brijs** heeft met *De engelenmaker* een werk geschreven dat beklijft. Een uitgebreid oeuvre stond nog niet op zijn naam. Toch had hij met *Arend* (2000) reeds een voorzet gegeven door vanuit het gezichtspunt van een ‘abnormaal’ jongetje de marges van het ‘normale’ af te tasten. Ook als literair columnist en essayist (*Kruistochten*, 1998 en *De vergeethoek*, 2003) heeft Brijs zijn voorliefde getoond voor wat niet in de schijnwerpers staat of achter maskers wordt verborgen. *De engelenmaker* vormt voorlopig de bekroning van zijn werk.

In een ‘droge’ stijl, een eigenzinnige verbinding van zakelijkheid en subtiele, soms groteske humor, roept deze roman een aangrijpende wereld op die de lezer niet meer loslaat. *De engelenmaker* is een unieke combinatie van streekverhaal en Bildungsroman waarin roddel en bijgeloof, wetenschap en religie in elkaar grijpen. Brijs slaagt er als geen ander in een sfeer van beklemming en bevreemding op te roepen. Met een vlijmscherp psychologisch doorzicht weet hij de figuur van dokter Hoppe, hoe angstaanjagend ook zijn charlatanesk geëxperimenteer en hoe wreed de afwikkeling van de intrige, toch een zekere menselijke sympathie mee te geven.

Voor de beoordelingscommissie redenen te over om de vijfjaarlijkse prijs voor proza van de Academie die de periode 2001-2005 omvat toe te kennen aan de roman *De engelenmaker* van Stefan Brijs.